EDREMİT KÖRFEZİNDE COĞRAFİ VERİLERDEN FAYDALANARAK PALEOLİTİK BULUNTU YERLERİNİN TESPİT EDİLMESİ

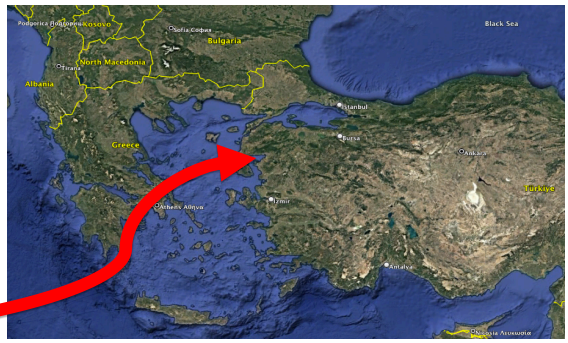
Muratcan Kiraz[1] ve Berkay Dinçer[2]

[1] *İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*

[2] *İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü*

GİRİŞ ve AMAÇ

Bu çalışmada Edremit Körfezi çevresinin coğrafi özelliklerinden faydalanılarak Paleolitik Çağ buluntu yerlerinin tespit edilme ve bulunma olasılığı incelenmiştir. Böyle bir çalışmanın yapılmasının temel amacı; Paleolitik Çağ buluntu yerlerini tespit etmede incelenen bölgenin coğrafi ve jeolojik özelliklerinin ne derece etkili olduğunu gösteren bir yöntemin geçerliliğini sınamak ve daha sonraki Paleolitik Çağ araştırmaları için bir yöntem önerisinde bulunmaktır. Paleolitik Çağ buluntularının ortaya çıkarılmasına yönelik ortaya konan yöntemde birbirinden farklı iki kavram bulunmaktadır ve test edilecek yöntem bu iki kavram etrafında oluşturulmaktadır. Bu kavramlar uygunluk ve bulunabilirliktir**. Yöntem her noktaya bu ölçeklere göre puan verilmesine dayanır.**

UYGUNLUK

Uygunluk; bir yerin coğrafi özelliklerinin Paleolitik Çağ insanlarının yaşamı için ne derece uygun olduğunu ifade etmektedir (Tsakanikou vd. 2021).

Bir yerin Paleolitik Çağ insanları tarafından tercih edilme sebeplerinin başında yontmataş hammadde kaynakları, su kaynakları ve barınma olanakları gelmektedir. Paleolitik Çağ insanları için bu üç ölçüt hepsinin aynı anda karşılandığı yerleri bulmak elbette zordu. Bu nedenle bunlardan biri veya ikisinin birlikte bulunduğu yerler de önemli yerler olmuş olmalıdır.

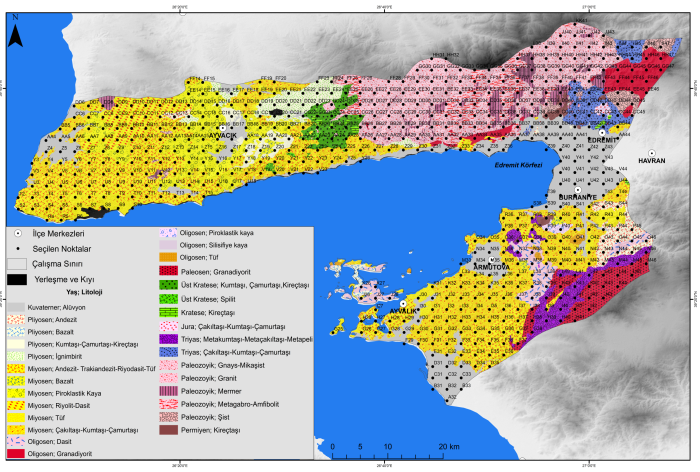
Bir noktanın uygunluğunu değerlendirmek için: **volkanik arazi yapısı, su kaynakları, mağara varlığı** değerlendirilmiştir.

BULUNABİLİRLİK

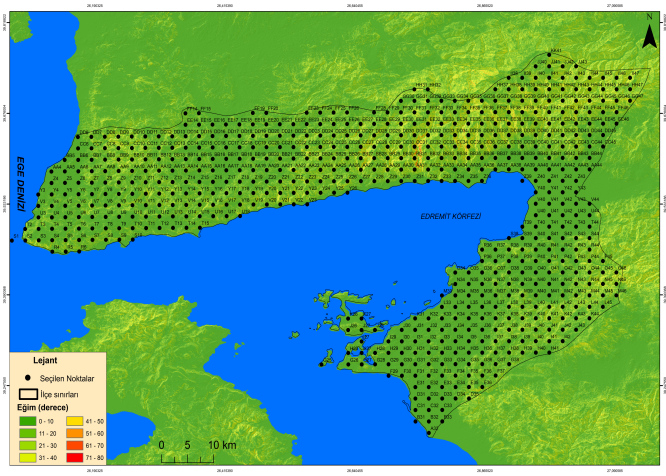
Bulunabilirlik; bir yerin bugünkü coğrafi özelliklerinin Paleolitik Çağ insanlarına ait izlerinin günümüzde bulunabilmesine olan etkisini ifade etmektedir.

Örneğin Paleolitik Çağ kalıntılarının bulunmuş olduğu bir alan günümüze gelene kadar aşınmışsa veya alüvyonla örtülmüşse burada eski kalıntılar bulunamaz. Benzer şekilde bir alan bugün yoğun bitki örtüsüyle kaplıysa ya da oraya çeşitli yapılar yapılmışsa o alanda Paleolitik Çağ'a ait buluntular gözlemlenemeyebilir.

Bir noktada Paleolitik Çağ kalıntılarının günümüzde bulunabilir olup olmadığını anlamak için **eğim, yüzey görünürlüğü, alüvyon varlığı ve insan etkisi** değerlendirilmiştir.

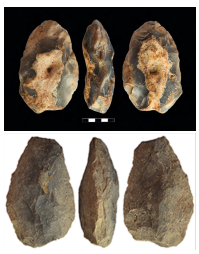

Şekil 1: Edremit Körfezi Çevresinin Jeoloji Haritası

Şekil 2: Edremit Körfezi Eğim Haritası

Şekil 3: Bulut vd. tarafından tespit edilmiş Paleolitik buluntular

SONUÇLAR

Araştırma alanında 2 km arayla olmak üzere 600 tane nokta hem uygunluk hem de bulunabilirlik açısından incelenmiş ve her ölçüt için puanlanmıştır.

Yüksek uygunluk ve bulunabilirlik puanına sahip olan noktalarda başka araştırıcılar tarafından (Bulut vd. 2022) Paleolitik Çağ buluntu yerleri tespit edilmiştir. Bunlar özellikle Edremit Körfezi'nin kuzeybatı kısmında yüksek puana sahip olan noktalarda (T10-T11-T12-T13-V5-V6-U7-AA7) yer alır. Bu durum yöntemin geçerliliğinin sınanması için önemli bir veridir.

KAYNAKÇA

Tsakanikou, P., N. Galanidou, D. Sakellariou, 2021, "Lower Palaeolithic archaeology and submerged landscapes in Greece: The current state of the art", *Quaternary International*, 584: 171-181, https://doi.org/10.1016/j.quaint.2020.05.025.

Bulut H, H. Taşkıran, K. Özçelik, G. Karahan, 2022, "Lower and Middle Palaeolithic evidence from the North Aegean coastline of Çanakkale, Turkey.", *Antiquity* 96 (388): 981-988. https://doi.org/10.15184/aqy.2022.59